

Examen HAVO 2021

muziek

tijdvak 1

dinsdag 25 mei

9.00 - 11.30 uur

Vergeet niet je  op te zetten!





Tijdens het examen kun je de volgende knoppen gebruiken:

 ingesproken tekst

 regelen van het volume

 uitleg van het programma

 ga een pagina terug of verder

 ga naar het begin of het einde van het examen

Voor het openen van bronnen gebruik je de volgende knop:

 geluidsfragment

Hiernaast kun je testen of het geluid goed functioneert.

Het examen bestaat uit zes blokken met in totaal 51 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 76 punten te behalen.
Voor elke vraag staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Blok 1 J.S. Bach - Kaffeekantate

Blok 2 Davina Michelle - Duurt te lang

Blok 3 R. Schumann - Concertstuk voor vier hoorns en orkest, deel 1

Blok 4 Jamie Cullum - Old Devil Moon

Blok 5 P. Sancan - Sonatine voor hobo en piano, deel 2

Blok 6 5 Seconds of Summer - Easier

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Blok 1 J.S. Bach - Kaffeekantate

Dit vragenblok gaat over de *Kaffeekantate* (1734) van Johann Sebastian Bach (1685-1750). De *Kaffeekantate* is een wereldlijke cantate over een vader die zijn dochter verbood koffie te drinken omdat dat als gevaarlijk voor de jeugd werd beschouwd. Pas wanneer de dochter een echtgenoot wordt beloofd, stemt ze ermee in geen koffie meer te drinken.



De vragen 1, 2 en 3 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment is het begin.

(1p) Noem het akkoordinstrument dat in de begeleiding speelt en een basinstrument dat in de begeleiding speelt.

Het fragment is het begin. De verteller vertelt dat Herr Schlendrian en Liesgen komen aanlopen.
De tekst en de vertaling zijn weergegeven.

Schweigt stille, plaudert nicht
und höret, was itzund geschicht:
da kömmt Herr Schlendrian
mit seiner Tochter Liesgen her

Zwijg nu, klets niet meer
en luister wat er nu gebeurt:
daar komt meneer Schlendrian
met zijn dochter Liesgen aan



**(2p) Noem twee manieren waarop het lopen in de muziek wordt uitgebeeld.
Laat de inhoud van de tekst buiten beschouwing.**





Het fragment is het begin. De zanger 'vertelt' wat er gebeurt.

(1p) Geef de technische term voor zo'n verhalend gedeelte in een cantate.



Het fragment is het begin van de eerste aria. De vioolmelodie is in de uitwerkbijlage zonder articulatiekens afgedrukt.

(1p) Noteer de ontbrekende legato-bogen. Laat de laatste twee noten buiten beschouwing.



Fragment 1 is het begin van de eerste aria. Fragment 2 is het begin van het vocale gedeelte van de eerste aria. De zangmelodie uit fragment 2 is afgeleid van de vioolmelodie uit fragment 1. De vioolmelodie is in de uitwerkbijlage afgedrukt.

(1p) Omcirkel in de vioolmelodie onder de haak de noten die de zangmelodie vormen.



Het fragment is een gedeelte uit de tweede aria. De traverso (dwarsfluit) speelt vier motieven. Het eerste motief is weergegeven.

(1p) Welke motieven hebben dezelfde contour / hetzelfde globale toonhoogteverloop?

- A motief 1, 2 en 3
- B motief 1, 2 en 4
- C motief 1, 3 en 4

Van het fragment zijn de tekst en de vertaling weergegeven.



Herr Schlendrian

Wohlan! so mußst du dich bequemen,
auch niemals einen Mann zu nehmen

meneer Schlendrian

Goed dan, maar dan moet je je erbij neerleggen
dat je nooit een man zult krijgen

Liesgen

Ach ja! Herr Vater, einen Mann!

Liesgen

O vader, ik wil wel een man hoor!

Herr Schlendrian

Ich schwöre, daß es nicht geschicht

meneer Schlendrian

Ik verzeker je dat dat niet gaat gebeuren

**(2p) Noem twee manieren waarop het verlangen van Liesgen in de muziek wordt uitgebeeld.
Noem twee manieren waarop de boosheid van Herr Schlendrian aan het eind van het fragment
in de muziek wordt uitgebeeld.**



De vragen 8 en 9 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment duurt twaalf maten, staat in een 6/8-maatsoort en is schematisch weergegeven.

1 - 4	5 - 8	9 - 12
-------	-------	--------

(1p) Welk schema geeft de vorm van het RITME van de MELODIE juist weer, gelet op maat 9 t/m 12?

1 - 4 5 - 8 9 - 12

- A a - b - a
- B a - b - a'
- C a - b - b



Het fragment duurt twaalf maten, staat in een 6/8-maatsoort en is schematisch weergegeven.

1 - 4	5 - 8	9 - 12
-------	-------	--------

(1p) Welk schema geeft de vorm van het RITME van de BEGELEIDING juist weer, gelet op maat 9 t/m 12?

1 - 4 5 - 8 9 - 12

- A a - b - a
- B a - b - b
- C a - b - b'





Het fragment komt uit het slotgedeelte. De melodie van de traverso (dwarsfluit) is in de uitwerkbijlage onvolledig afgedrukt.

(3p) Noteer de ontbrekende noten. Het ritme is gegeven.

Fragment 1 en fragment 2 komen uit het slotgedeelte en hebben dezelfde tekst.
De tekst en de vertaling zijn weergegeven.



- | | |
|---|---|
| 1 Die Mutter liebt den Coffee Brauch, | De moeder houdt van koffie, |
| 2 die Großmama trank solchen auch, | de grootmoeder dronk het al, |
| 3 wer will nun auf die Töchter lästern | wie zou het nu de dochters kwalijk nemen! |

In regel 3 van beide fragmenten zetten drie zangstemmen na elkaar in.

(1p) Noteer de volgorde van de inzetten van de zangstemmen in regel 3 van beide fragmenten.



Blok 2 Davina Michelle - Duurt te lang

Dit vragenblok gaat over de song *Duurt te lang* uit 2018 van de Nederlandse zangeres Davina Michelle. Deze song is een cover. Het origineel is van rapper Glen Faria alias MC Fit.



Het fragment is de intro. De piano speelt samen met een slaginstrument de melodie.

(1p) Welk slaginstrument is dat?



Het fragment is het begin van de intro.

(1p) Welk notenvoorbeeld geeft de melodie het best weer?

$\text{♩} = \text{♩}^3$

A

B

C

D

couplet 1

... En die liefde kreeg ik, en vaak in overmate,
je kon de drempels van het leven aan me overlaten
Je zag die meiden haten want ik had m'n superheld,
je had je vrienden net te vaak over mij verteld

prechorus

Nu staren we samen naar de tafel met de mondjes dicht,
blikken die vanzelf spreken in ons gezicht
Ik heb het overgrote deel van alles aangericht,
maar ik rijd te lang in deze tunnel en ik zie geen licht
Dus doe je ogen dicht voor onze laatste set
en denk terug aan het kleine huisje...

Het fragment is het einde van couplet 1 en het begin van de prechorus.
De tekst is weergegeven.

(2p) Noem twee verschillen tussen de pianopartij in het couplet en de prechorus. Ga in je antwoord uit van de prechorus.





Het fragment is het einde van de prechorus en het begin van het refrein.

(2p) Noem twee manieren waarop de zang van de prechorus naar het refrein toewerkt.



Het fragment is couplet 2 en duurt acht maten.

**(1p) Welk schema geeft de akkoorden in maat 5 en 6 juist weer?
Let op de noten van de bas.**

	1 - 4		5		6		7 - 8
A	G-majeur	-	a-mineur	-	C-majeur	-	G-majeur
B	G-majeur	-	a-mineur	-	D-majeur	-	G-majeur
C	G-majeur	-	e-mineur	-	C-majeur	-	G-majeur
D	G-majeur	-	e-mineur	-	D-majeur	-	G-majeur



Fragment 1 is het begin van de originele versie van de song van rapper Glen Faria. Fragment 2 is het begin van de coverversie van Davina Michelle.

(1p) Noem een verschil tussen beide fragmenten, gelet op de pianopartij. Ga in je antwoord uit van fragment 2. Laat de klankkleur en de articulatie buiten beschouwing.



Het fragment is het slot van de originele versie van de song. De titel *Duurt te lang* wordt in het slot muzikaal uitgebeeld.

(1p) Noem een manier waarop de titel in het slot muzikaal wordt uitgebeeld. Laat de zang buiten beschouwing.

Blok 3 R. Schumann - Concertstuk voor vier hoorns en orkest, deel 1

Dit vragenblok gaat over deel 1 van het *Concertstuk voor vier hoorns en orkest* uit 1849 van de Duitse componist Robert Schumann (1810-1856).

Het fragment is het begin van het werk.
Het begin en het einde van de partij van viool 1 zijn weergegeven.

1 8^{va} 2 3 4 3 3 5 6

13 14 15

De hoofdtoonsoort van het werk wordt pas in maat 6 bevestigd, waarna gemoduleerd wordt.

(2p) Wat is de hoofdtoonsoort? In welke toonsoort eindigt het fragment?





In het fragment klinkt twee keer dezelfde melodie.

(1p) Welk notenvoorbeeld geeft de melodie juist weer?





In het fragment spelen de vier hoorns.

(1p) Op welke manier bewegen hoorn 1 (hoogste hoornpartij) en hoorn 4 (laagste hoornpartij) zich ten opzichte van elkaar in de tweede helft van het fragment? Geef de technische term.

In het fragment spelen de hoorns twee keer dezelfde akkoordenreeks.
Het begin van de hoornpartijen is weergegeven.

The musical score shows three staves in 4/4 time, key of B-flat major. The first staff (top) has a whole rest in the first measure, followed by a triplet of eighth notes (Bb, A, G) and a quarter note (F) in the second measure. The second staff (middle) has a whole rest in the first measure, followed by a triplet of eighth notes (Bb, A, G) and a quarter note (F) in the second measure. The third staff (bottom) has a triplet of eighth notes (Bb, A, G) and a quarter note (F) in the first measure, followed by a whole rest in the second measure.

(3p) Geef de volledige namen van de drie akkoorden die de hoorns achtereenvolgens spelen.
Let op de sleutels.





In het fragment spelen verschillende instrumenten de melodie geheel of gedeeltelijk.

(2p) Noem drie instrumenten die de melodie geheel of gedeeltelijk spelen.



De melodie van fragment 2 is hetzelfde als de melodie van fragment 1, maar lager.

(1p) Wat is het verschil in toonhoogte tussen de melodie van fragment 1 en fragment 2?

- A een grote secunde lager
- B een reine kwart lager
- C een rein octaaf lager



In het begin van het fragment speelt een hoorn het weergegeven stijgende motief. Daarna wordt het motief een groot aantal keer al dan niet gevarieerd herhaald.

(1p) Hoe vaak wordt het motief (al dan niet gevarieerd) in totaal gespeeld? Let op: tel het eerste (weergegeven) motief mee en ga alleen uit van stijgende motieven.



Het fragment duurt vier maten. In het fragment wordt gemoduleerd.

(1p) Staan maat 1 en 2 in majeur of mineur en staan maat 3 en 4 in majeur of mineur?

maat 1 en 2 maat 3 en 4

- | | |
|-----------------|--------|
| A majeur | majeur |
| B majeur | mineur |
| C mineur | majeur |
| D mineur | mineur |



Het fragment bestaat uit twee gedeeltes: A - A'. In zowel A als A' vindt spanningstoename plaats, maar in A' is de spanningstoename groter.

(2p) Noem twee verschillen tussen A en A' die bijdragen aan de grotere spanningstoename in A'. Ga in je antwoord uit van A'.



Het fragment is het slot. Het deel sluit af met drie keer dezelfde samenklank.

(1p) Met welke samenklank sluit het deel af?

- A unisono
- B grondtoon met kwint
- C majeurakkoord
- D mineurakkoord

Blok 4 Jamie Cullum - Old Devil Moon

Dit vragenblok gaat over de song *Old Devil Moon* uit 2003 van de Engelse jazzpianist en zanger Jamie Cullum.



Het fragment is het begin. Voor een jazzsong is dit begin bijzonder, gelet op de ongebruikelijke instrumentatie.

(1p) Geef de technische term voor het ensemble, gelet op de instrumentatie.



Het fragment is het einde van de intro en het begin van couplet 1. In de begeleiding klinkt steeds hetzelfde ritme in de blazers en de piano en later alleen in de piano.

(1p) Welk notenvoorbeeld geeft dat ritme het best weer?

A

B

C

$\text{♩} = \text{♩}^2 \text{♩}$

-
-
-
-
-
-

De melodie in het fragment bestaat uit zes motieven. Deze motieven zijn (ritmisch vereenvoudigd) weergegeven, maar niet in de juiste volgorde.

(2p) Zet de motieven in de juiste volgorde. Het eerste antwoord is gegeven.



Just when I think I'm free as a dove,
old devil moon deep in your eyes
blinds me with **love**



Het fragment is een deel van couplet 3. De tekst is weergegeven.

(2p) Noem twee manieren waarop het woord 'love' in de zang benadrukt wordt.



De vragen 33 en 34 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment is het begin van een instrumentaal gedeelte. De contrabas speelt op elke tel een noot.

(1p) Geef de technische term voor een dergelijke baspartij.



Het fragment is het begin van een instrumentaal gedeelte. De saxofoon speelt een solo. Deze solo is ter plekke bedacht.

(1p) Geef de technische term voor een solo die ter plekke wordt bedacht.



In het korte fragment spelen de blazers een opeenvolging van reine kwarten. De eerste vier reine kwarten zijn in de uitwerkbijlage afgedrukt.

(2p) Noteer de drie ontbrekende reine kwarten.



Zowel fragment 1 als fragment 2 is een refrein. Fragment 2 klinkt energiever.

(1p) Noem twee manieren waardoor dit energiever karakter ontstaat.

Blok 5 P. Sancan - Sonatine voor hobo en piano, deel 2

Dit vragenblok gaat over deel 2 uit de *Sonatine voor hobo en piano* uit 1957 van de Franse componist Pierre Sancan (1916-2008).



Het fragment is het begin. Het ritme van de hobomelodie is in de uitwerkbijlage zonder versieringen en zonder een aantal verbindingsbogen afgedrukt.

(3p) Omcirkel de VIJF noten waarvoor de hobo een versiering (voorslag) speelt. Noteer ook de VIER ontbrekende verbindingsbogen.

Het fragment is het begin en duurt negen maten.
De hobomelodie is (onvolledig) weergegeven.



(1p) Op welke toonhoogte wordt het motief onder de haak herhaald?

- A een kleine secunde lager
- B een grote secunde lager
- C een kleine terts lager
- D een grote terts lager





Van het fragment is de hobopartij zonder maatstrepen in de uitwerkbijlage afgedrukt.

(1p) Noteer de ontbrekende maatstrepen. De laatste maatstreep is gegeven.

In het fragment kun je de pianopartij verdelen in drie stukjes van drie maten.
Van de pianopartij zijn de hoogste noten weergegeven, maar de stukjes staan niet in de juiste volgorde.

1

2

3

(1p) Zet de stukjes in de juiste volgorde.





In het fragment is een opbouw in spanning te horen.

(2p) Noem drie manieren waarop deze spanningsopbouw wordt gerealiseerd, gelet op de pianopartij. Laat de dynamiek buiten beschouwing.



Van het fragment is in de uitwerkbijlage de hobopartij onvolledig afgedrukt.

(3p) Noteer de ontbrekende noten (toonhoogte en ritme). Let op de verbindingsbogen en één toevallig voorteken.



Het fragment is het slot.

(1p) Geef in de uitwerkbijlage steeds aan wat van toepassing is op het fragment, als je moet kiezen tussen:

gebruik versiering	of	glissando
dalende melodie	of	stijgende melodie
mineur-slotakkoord	of	slotakkoord zonder tert

Blok 6 5 Seconds of Summer - Easier

Dit vragenblok gaat over de song *Easier* uit 2019 van de Australische band 5 Seconds of Summer.



Het fragment is de intro en het refrein. De tekst is in de uitwerkbijlage afgedrukt.

(1p) Noteer op de stippelijntjes met letters de vorm van het refrein. De eerste letter is gegeven. Accenten zijn niet nodig.

- 1 Why do we always gotta **run away**?
- 2 And we wind up in the same place
- 3 It's like we're looking for the same thing, same thing,
yeah
- 4 Do we really gotta do this now?
- 5 Right here with all your friends around
- 6 In the morning, we can work it out, work it out



Het fragment is couplet 1. De tekst van het couplet en het motief bij de tekst 'run away' zijn weergegeven.

(1p) In welke twee regels zingt de zanger het weergegeven motief nog meer?





Het fragment is het begin van de prechorus. Het begin van de hoogste zangstem is in de uitwerkbijlage onvolledig afgedrukt.

(2p) Noteer het ontbrekende ritme inclusief de rusttekens. De toonhoogte is gegeven.

Het fragment duurt tien maten en is schematisch weergegeven.

	refrein				refrein				begin couplet	
maat	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

**(2p) Geef de technische term voor het ritmisch verschijnsel in maat 4.
Geef de technische term voor het ritmisch verschijnsel in maat 9.**





Het fragment is het begin van de prechorus.

(1p) Welk schema geeft de akkoordopvolging juist weer, gelet op maat 1 en 3?

	1	2	3
A	majeur	majeur - majeure	majeur
B	majeur	majeur - majeure	mineur
C	mineur	majeur - majeure	majeur
D	mineur	majeur - majeure	mineur



Het fragment is de tweede helft van het refrein en de hele bridge. De sfeer in de bridge is anders.

(2p) Op welke manier wordt die andere sfeer bereikt? Richt een antwoord op de zang en een antwoord op de begeleiding. Laat de (opvullende) tegenstem buiten beschouwing.



Het fragment is het refrein en duurt vier maten. De tellen van maat 2 en maat 4 zijn in de uitwerkbijlage schematisch weergegeven.

(2p) Kruis in het schema aan op welk moment in maat 2 er een tegenstem bij komt.



Kruis in het schema aan op welk moment in maat 4 het drumstel inzet.



Het fragment is uit het slot.

(1p) Wat is overwegend de articulatie van de bas en wat is overwegend de articulatie van de hoge tegenstem? Geef de technische termen.

Dit was de laatste vraag van het examen.

Klik op  of  onder in het scherm als je de vragen nog eens wilt langslopen.

Klik op de knop 'Stoppen' als je klaar bent.

Bronvermelding

De in dit examen gebruikte bronnen zijn vermeld in het examen zelf en/of in het correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.

Einde